

Socialpolitikai cikkek.

Dr. Herrmann Antaltól

11

Pazarló jótékonyság.

Közeledik a farsang, a mulatás hivatalos időnye. Nálunk a farsang fölösleges intézmény. Mert mi egész éven át mulatunk. Sírva vigadunk és vigadva pusztulunk. A siralomházban vagyunk és tombolva folyton azt kiabáljuk: sohse halunk meg! Örökös farsang a magán- és közéletünk. Nem gondolunk a rettenetes hamvazásra. Többet izzadunk a bálteremben, mint a munkánál. Örvény fölött támolygunk s a jelszó: Hogy volt!

Mulatunk. Az egyik jókedvében, a másik kétségbeesésében. Az egyik mert van miből, a másik mert már úgy is mindegy. Az egyik jószántából, a másik a család s a társadalom pusztító zsarnokságától kényszerítve.

Ez utóbbi ellen kellene már egyszer fellázadni és megvívni a megmentő szabadságharcot. Különösen azon mulatságok ellen, melyek a jótékonyság örve alatt zsarolják és fosztogatják a védtelen közönséget.

A mi perverz gazdasági helyzetünkben és szociális szervezetlenségünk mellett a társadalom egész rétegei rá vannak szorulva mások segélyére, a jótékonyásra. A szociális kultúra magasabb fokán a magánjótékonytságot a közjótékonytsággá váltja fel, a társadalom és az állam emberbaráti akciója. A magánjótékonytságnálunk is általában megcsappant, az állam humánus gondoskodása pedig nagy

vonásokban és helyes irányban kezd kibontakozni. De a társadalom kariatív tevékenysége sok tekintetben céltévesztő irányu.

Az országos nagy jótékonyági egyesületek nagy része (de a kulturális és nemzeti céluaknak is egy része) bevételeinek aránytalan nagy hányadát költi a többnyire igen nagy apparatussal dolgozó, költséges adminisztrációra. Központi hivatalai fényes palotákban hiválnak, tisztviselői nagy fizetést huznak, rengeteg nyomtatványai pazar kiállításuk.

A vidéki jótékonyág sem gazdálkodik jobban. Ahelyett, hogy egyesítenék a társadalmi erőket, mesterségesen szétforgácsolják azokat. A jótékony egyesületek nemcsak céljuk szerint tagolódnak (szanatorium, vereskereszt, patronázs stb.) hanem felekezetek és osztályok szerint is. És ezek gyakran nem abban versenyeznek, hogy melyik tudja legfoganatosabban betölteni nemes feladatát, hanem abban vetélkednek, melyiknek van előkelőbb elnöke, melyik tud pazarabb fényű, elegansabb mulatságokat rendezni. A jótékonycél néha csak cégér, csak ürügy az oktalan fényűzésre, az egyéni hiuság érvényesítésére.

Megesik az, hogy pl. egy jótékony bál 1000 koronás bevételeből 100 kor. marad a cégérül szolgáló célra, de ez is csak 300 kor. felülfizetés mellett. Példégtelen, hogy a közönség, melynek jótékony büdzséje korlátozva van, ez al-

kalomból 1000 koronát áldozott, nem számítva a többszörösen nagyobb mellékkiadásokat, s hogy ennek csak tizedrésze érte el a szándékolt célt. Tehát a 900 k. tulajdonképen deficit. Azonban a jelenlevők némi ellenértéket is kaptak: mulattak a belépti díj fejében. Ezt tehát még az ő számlájukra lehet írni.

Hanem az ugynevezett önkéntes, de tulajdonképpen társadalmilag kizsárolt „felülfizetések“-nek rendszerint a könynyelmű rendezés és okatlan fényűzés okozta deficit fedezésére való felhasználását már a jótékony cél kárára elkövetett sikkasztásnak lehetne minősíteni. Ez nagy visszaélés a célul kitűzött céggel és a közönség áldozatkészségével. Ezt a dolgot országosan kellene szabályozni.

Miniszteri rendelettel meg kellene tiltani, hogy a felülfizetések a deficit fedezésére fordíttassanak. Aki felelősséget vállal a rendezésért, legyen felelős a deficitért is. Csak akkor rendezzenek közcélú mulatságot, ha biztosítva vannak a költségek. Ezt előre tudhatja, aki ismeri a helyzetet. És ezt biztosítani is lehet a belépő jegyeknek előleges elhelyezésével, főképpen pedig a rendezésnek minél gazdálkodóbb egyszerűségével.

De ekkor kevesebb lesz a jótékony mulatság, tehát az e címen befolyó bevétel is! — Az első annál jobb. A második úgy áll, hogy az e módon kevesebbé kizsárolt társadalom többet fordíthat más úton és egyesén a jótékonyásra, elsősorban a maga nehéz existenciájának a könnyítésére, ami szintén közjótékonyosság, még pedig a legreálisabb és legüdvösebb.

Akinek családi gyásza van, annak nem illik nyilvános mulatságokban részt venni. Nemzetünk most igen gyászos időket él. Sőt mondhatni az egész kulturemberiségnek gyásza van. Ez nem az örökös pazarló, tomboló dinom-dánom ideje.

Herrmann Antal dr.